

KONKRET SAMARBETE.

Det här mångomskrutna samarbetet mellan museer och sportdykare- hur går det egentligen till? Vad består det i?

En första början är att museet blir intresserat av att göra något för att inventera muntlig tradition, andra uppgifter i litteratur, arkiv och register. Det minsta man kan begära är ju att man för sitt lokala område tar reda på vad som finns i Sjöhistoriska museets vrak- och förlisningsregister. Sedan måste man se till att de platser som går att bestämma märks ut på sjökort och andra kartor. Ett andra steg av samma typ består i inventering av hamnar, lastageplatser m m.

Sedan kan dialogen börja. Vad skall sökas? Var skall sökas? Där sätter förhoppningsvis museet in någon ansvarig person att utse vetenskapligt motiverade uppgifter. Själva presentationen bör ske i samband med en veckoslutskurs där man inte bara talar allmänt om marin arkeologi utan går in mycket konkret på just det kustavsnittet det gäller. Till detta får man söka hitta föreläsare utifrån många gånger. Men museet måste vara med och sätta fart på det hela. Museet måste också lära sig att smakar det så kostar det. Man bör alltså dela på kostnaden med SSDF-distriktet; ett studieförbund och eventuella andra intressenter för att hålla ned kostnaderna för deltagarna. På annan plats i detta nummer finns ännu mer konkreta tips om kurserna!

Det här bör ske under vintern/våren, i god tid innan dyksäsongen. Men det vore synd att se det alltför formellt. Det viktiga är att det uppstår en god kontakt som gärna upprätthålles hela året. Med fördel blir det så småningom en inre kärna av verkligt intresserade som ansvarar tillsammans för arbetet.

Så vidtar sökning och besiktning under vattnet(och kanske även ovan?). Många gånger måste det här ske parallellt med intervjuer med fiskare och annat sjöfolk i trakten. En stor bit måste här museipersonen ta på sig. Dessa intervjuer ger ändå så mycket andra uppgifter(man får ju vänta innan vrakpositionerna börjar trilla som ärtor)att de gott kan ingå i museipersonens reguljära intervjuarbete. Att tolka de här tipsen för undervattensbruk är dock inte gjort i en handvändning. Vid själva markeringen på sjökorten och/eller resan ut till platsen för en närmare bestämning måste dykarna vara representerade.

När så jobbet är gjort, vad det än består i, är det museipersonens sak att se till att det presteras en rapport. Vad beträffar sökningen, om dykar-klubbarna driver den på egen hand, skall genomsökta partier markeras på arbetskartorna, så att man vet vad som återstår att söka genom. Nästa gång som vill göra en insats kan då fortsätta där de första slutade. En viss konkurrens om att göra bästa jobbet bör uppmuntras.

Museet bör också se till att ingjuta lite tålamod och entusiasm i trötta dykare även efteråt!

Den här typen av samarbete har utprovats under och efter min inventering av Norrlandskusten. SDK Polar i Luleå gjorde t ex ett bra förstajobb den sommar man lånade "Laxen," MAS eget fartyg. Men sedan har flödet sinat. Likadant var utfallet i Umeå genom ett gäng i SDK Isbjörnarna, där man i början hade nästan 90 % utdelning på tipsen. Det här räckte dock bara någon säsong. Det fanns ju ingen som kunde följa upp jobbet. Jag fick sköta det här på fritiden och trots intensiva kontakter med museerna, ett dussintal kurser m m kontaktjobb var det bara Skellefteå museum som mönstergillt jobbade vidare på egen hand. I andra fall har museer s a s tvingats till aktion, där det uppstått ett s k ärende! Men huvudintrycket är allmän slöhet på museisidan. Dykjobben har självfallet fortsatt under tiden. Men jag kan förstå att många dykare känner sig svikna.

Nu är det ju inte så lätt för museerna i dessa åtstramningstider. Men i grund och botten är ju det här en viljesak. Vill man så kan man! Om dykare ställer upp med sin fritid kanske rentav museipersonerna också kan göra det? Många av dem är veterligen redan engagerade i hembygdsföreningar m m. Kanske även kustvattnen vore värda en mäs- betänk t ex intervjuerna ovan. För några år sedan sade jag inför mestadels döva museiöron att det inom en tioårsperiod skulle vara för sent. Nu är jag i svartare stunder snarast benägen att säga att det redan är för sent...

Det här tål givetvis att diskuteras. Vad är det som är för sent? Jo, det svaret är nu, mot bakgrund av intensiva inventeringar sedan 1975, lätt att ge. Det fiske som märkt ut vrakplatser som farliga nätfästen, d v s kustfisket, är i huvuddelen av Sverige, utdött sedan en generation tillbaka. De personer som sist utövade det är nu i åttio-nittioårsåldern. Det är således bara att räkna efter hur många kustfiskare som är i den åldern. Och som dessutom är kapabla att minnas det vi frågar efter!!! Betänk bara om personen inte vill gå efter sjökort, utan måste använda sina gamla enslinjer på platsen.... Och hur är det med synen?

Vi bör minnas att allt det här inte är någon slags terapi. Det är inte så att museerna måste hitta på något åt dykarna så att de inte går sysslösa. Det här är i stället en synnerligen seriös verksamhet, för att inventera, registrera och därigenom bevara både kunskapen om och fornlämningarna i sig. Ingen annan gör det! På land finns väl 100-talet personer anställda varje år för att inventera fornlämningar. Våldiga resurser läggs ned på att skydda och bevara. Det är bara under vattnet som dykarna är ensamma. Lustigt sätt att bry sig om en fornlämningstyp som i vilket fall kan anses uppgå till 10-15 % av samtliga fornlämningar!

Lägg sedan till detta den i världen absolut unika karaktären på Östersjön så är det ett internationellt ansvar vi har, inte bara ett nationellt, Nå det är kanske dags att sluta tjata och göra något istället!

Lycka till!